

Svea hovrätt
Mark- och miljööverdomstolen
Box 2290
10317 Stockholm

2014-06-20

Mål nr 463-08

Naturskyddsföreningen Gotland överklagar härmed Mark- och miljödomstolens dom 2014-06-02 mål nr M463-08 avseende tillstånd för Svenska Mineral AB till utökad täktverksamhet och vattenverksamhet på fastigheten Bunge Stucks, Gotland

Domen gör gällande att tillstånd kan ges bland annat på grund av att det inte finns likvärdig kalksten på andra platser och att lokaliseringen av verksamheten därför enbart kan förläggas till just den utpekade lokalen enligt bolagets önskemål. Föreningen menar att detta visar på en tydlig kunskapsbrist hos domstolen samt att domstolen helt saknat geologisk och biologisk kompetens. Med svepande formuleringar anser domstolen att "realistisk alternativ plats för brytning av kalk av den kvalitet som efterfrågas saknas i närområdet". Kalksten är en av världens vanligaste bergarter och Gotland är uppbyggd av flera gigantiska partier med revkalksten av den kvalité som efterfrågas av bolaget varför det är närmast löjeväckande att domstolen kommit till denna slutsats. Föreningen bestriider de uttalandena och anser att området inte är lämpligt på grund av sina höga naturvärden och att verksamheten därför inte är tillåtlig då lokaliseringen kommer att innebära otillåten skada på naturvärden som är skyddade genom svensk och europeisk lagstiftning och alternativa lokaliseringar finns.

Gällande riksintressen anser domstolen att mineralintressena väger tyngre än naturvårdsintressena. Vad domstolen helt missar är den mosaik av höga och extremt höga naturvärden som finns just vid den planerade verksamhetsområdet. Jämfört med andra områden som ingår i naturvårdsriksintresset. Det är därför högt anmärkningsvärt att domstolen anser att mineralintressena väger tyngre i de områden inom riksintresset för naturvård som hyser högst naturvärden. Logiken som följer är att det inte finns några områden inom riksintresset för naturvård där naturvårdsintresset väger tyngre än mineralutvinning. Självfallet var detta inte lagstiftarens intention att domstolar skulle göra sådana avvägningar och föreningen menar att det strider mot riksintresseavvägningen i miljöbalken.

I domen godkänner domstolen bolagets MKB. Föreningen anser att det är flera brister i miljökonsekvensbeskrivningen bl annat saknas en efterbehandlingsplan, som i det här fallet måste betraktas som mycket viktig eftersom påverkan på vattenflöden både i grundvatten och ytvatten är förutsättning för karaktären på de närliggande Natura 2000 områdena. Föreningen anser inte att Mark- och miljödomstolen tolkat lagrummet i enlighet med lagstiftarnas intuitioner (svenska och europeiska lagstiftare) när man anför att tillstånd kan ges utan att pröva efterbehandlingen då det inte råder några tvivel på att framtida planerade verksamheter ska ingå i tillståndsprocessen. En efterbehandlingsplan måste finnas med i ett tidigt skede så att

det kan ingå i kontrollprogrammet. Man får inte skjuta efterbehandlingsplanen på framtiden som bolaget nu gjort och som domstolen godkänt.

Föreningen anser att påverkansrisken på arter och habitat som ska skyddas är för stor och inte acceptabel i och kring närliggande Natura 2000-områden. Enligt Miljöbalken ska skydd vara långsiktigt genom god hushållning av mark och vatten och den fysiska miljön (1 kap 1§ MB).

Gällande skydd av röd guldsquivlav och öländsk tegellav kan inte tillstånd för verksamheten ges om man skjuter upp frågan på provotid för att utreda hur man möjligen kan skydda dessa arter. Det är inte förenligt med lagstiftningen och ett tillstånd kräver att bolaget kan skydda dessa arter på ett adekvat sätt. Domstolen menar att man inte kunnat visa att så är fallet och där är föreningen samstämmig med domstolen. Dock har domstolen gjort en felbedömning gällande provotid eftersom man när tillstånd ges ska kunna säkerställa arternas skydd, inte efteråt.

I domslutet står att man tagit hänsyn och behandlat samordnad provning med närliggande planerade verksamheter (Nordkalk AB:s planerade täckt i Bunge Ducker och Region Gotlands planerade vattentäkt i Bästeträsk.) Föreningen ser inte att man noggrant beaktat de kumulativa effekter som dessa tre verksamheter innebär. Det står inte utom allt tvivel att en negativ och irreversibel påverkan inte kan uppstå. Samordnad provning är också praxis i EU-rätten.

Föreningen anser inte att domstolens har på ett adekvat sätt vägt in övriga verksamheters påverkan samt framtida planerade verksamheters påverkan i beslutsprocessen. Två gigantiska kalkbrott placerade i samma avrinningsområde som föder Natura2000-områden och dess habitat med vatten kommer att ha en mycket negativ inverkan på de naturvärden Sverige har skrivit under bindande dokument på att de inte får påverkas negativt – de får inte ens försämrats. Här har domstolen brutit och genom att inte följa Högsta Domstolens vägledning i provningen av Nordkalks planerade verksamhet inom samma avrinningsområde (REF HD DOM), där man menar att en fullständig, exakt och slutgiltig bedömning i Natura 2000 frågan måste göras. Föreningen menar att detta föranleder att provning av ärendet tas upp på nytt i Mark- och miljööverdomstolen för att så ska kunna ske.

Domstolen avstyrker föreningens och andra motparters begäran om förhandsbesked från EU domstolen.

Eftersom den här planerade verksamheten kommer att påverka och beröra art- och habitatdirektivet, vattendirektivet och miljöerna i Natura 2000 områden är det en viktig fråga inte bara lokalt och nationellt utan även på EU-nivå. Detta bör även ske inte minst med tanke på tidigare domstolars bristande hantering av EU-direktiven under tillståndsprocesser (REF HD dom).

Att verksamheten kommer att påverka skyddade arter och habitat är det inget tvivel om. Men det råder en stor osäkerhet om hur stor den påverkan blir. Flera villkor som föreslagits är inte acceptabla och visar på brist på biologisk sakkunskap. Eftersom osäkerhet råder om hur stor påverkan blir så gäller hänsynsregler enl 2 kap i miljöbalken.

Naturskyddsföreningen Gotland yrkar:

att SMAs ansökan ska avslås i sin helhet

att MKB inte godkänns

att det ska finnas en efterbehandlingsplan som prövas och fastställs samtidigt som tillstånd för verksamheten ges

att det görs en fullständig, exakt och slutgiltig samlad bedömning av pågående och planerade verksamheter i och inom närliggande områden.

att Mark- och miljööverdomstolen begär ett förhandsbesked från EU-domstolen.

Naturskyddsföreningen Gotland

Anncatrin Hjernquist
Ordförande